

REGI komisijai atliktas tyrimas – Prisitaikymas prie klimato kaitos taikant sanglaudos politiką

Klimato kaita kelia vis didesnę riziką visoje Europos Sąjungoje (ES), o ekstremalūs meteorologiniai ir klimato reiškiniai nuo 1980-ųjų iki 2022 m. sukėlė daugiau kaip 650 mlrd. eurų ekonominių nuostolių. ES reagojo į tai įtraukdama prisitaikymą prie klimato kaitos į savo politikos sistemą ypač per 2021 m. ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijos įgyvendinimą. Sanglaudos politika, kuriai nuo 2021 iki 2027 m. skirtas 392 mlrd. EUR biudžetas, išsiskiria kaip pagrindinė prisitaikymo prie klimato kaitos ir atsparumo didinimo Europos regionuose priemonė.

Tikslas

Šis tyrimas įvertina, kaip sanglaudos politika gali užtikrinti prisitaikymą prie klimato kaitos, regionų atsparumą ir tvarias įmones ES. Juo siekiama nustatyti su klimatu susijusią riziką ir prisitaikymo poreikius, identifikuoti atitinkamas ES politikos priemones, įvertinti dabartinę paramą sanglaudos politikai ir nustatyti spragas. Tyrime taip pat siūlomos rekomendacijos ir pristatomos sėkmės istorijos bei iniciatyvos, kurios galėtų sustiprinti sanglaudos politikos vaidmenį skatinant prisitaikymą prie klimato kaitos.

Pagrindinės išvados

Regioniniai ir verslo prisitaikymo prie klimato kaitos poreikiai

Tyrimo nustatyta įvairios su klimatu susijusios rizikos ir prisitaikymo poreikiai įvairiuose ES regionuose, įskaitant miesto vietas, kaimo vietas, pakrančių vietas, kalnuotus regionus, salas ir atokiausius regionus. Pavyzdžiui, miestų teritorijose kyla potvynių, karščio bangų ir oro kokybės pablogėjimo rizika, todėl reikia tobulinti drenažo sistemas, plėsti žaliąsias erdves ir skatinti tvarų transportą. Kaimo vietovės yra pažeidžiamos dėl sausrų, ekstremalių karščių ir miškų gaisrų, todėl reikia tvarios

Tai **Prisitaikymas prie klimato kaitos taikant sanglaudos politiką** tyrimo santrauka. Visą tyrimą anglų kalba galima atsisiųsti šiuo adresu: <https://bit.ly/3ZSdmEi>

vandentvarkos ir žemės ūkio praktikos, o pakrančių vietovės ir salos susiduria su kylančiu jūros lygiu ir ekstremaliais meteorologiniais reiškiniais. Kalnuoti regionai susiduria su tirpstančia sniego danga ir tirpstančiais ledynais, o tai didina tvarios vandentvarkos ir biologinės įvairovės išsaugojimo poreikį.

Įvairiuose ekonomikos sektoriuose klimato rizika ir prisitaikymo poreikiai labai skiriasi. Žemės ūkiui ir miškininkystei reikalingos strategijos, kaip prisitaikyti prie kintančios temperatūros ir kritulių kiekių. Norint padidinti savo atsparumą, turizmo sektorius turi įvairinti savo pasiūlą, o energetikos, transporto ir komunikacijos infrastruktūra turi būti geriau apsaugota nuo blogėjančio fizinio klimato kaitos poveikio. Tyrime taip pat pabrėžiamos pagrindinės kliūtys, su kuriomis susiduria įmonės įgyvendindamos prisitaikymo priemones, įskaitant informacijos trūkumą, finansinius suvaržymus ir teisinio reguliavimo neaiškumus.

ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija ir politikos sistema

2021 m. ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijoje nustatyti trys pagrindiniai tikslai: Pažangesnis prisitaikymas, sistemingesnis prisitaikymas ir greitesnis prisitaikymas. Siekdama įgyvendinti šiuos tikslus, ES taiko įvairiapusį politikos metodą ir 48 skirtingas priemones, įskaitant finansavimo mechanizmus, informacines platformas, teisės aktus, iniciatyvas ir reagavimo į ekstremaliąsias situacijas mechanizmus.

Sanglaudos politika šioje sistemoje atlieka svarbų vaidmenį, pasitelkdama tokias priemones kaip Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Sanglaudos fondas (SF) ir Teisingos pertvarkos fondas (TPF). Šiomis lėšomis remiamas prisitaikymas prie klimato kaitos taikant įvairius mechanizmus – nuo investicijų į prisitaikymo prie klimato kaitos projektus iki paramos įmonėms joms pereinant prie klimatui atsparesnių praktikų.

Dabartinė sanglaudos politikos paramos prisitaikymui prie klimato kaitos padėtis

Tyrime nustatyta, kad sanglaudos politikos parama prisitaikymui prie klimato kaitos padidėjo nuo 8 mlrd. eurų 2014–2020 m. iki 17 mlrd. eurų 2021–2027 m. Tačiau tai vis dar sudaro tik 3 proc. viso sanglaudos politikos biudžeto, t. y. nedidelę dalį, lyginant su 30 proc. ERPF klimato srities tikslu arba 37 proc. SF tikslu. Geografinis finansavimo paskirstymas labai skiriasi: kai kurios valstybės narės, pavyzdžiui, Lenkija, skiria dideles sumas, o kitos visai neinvestuoja į prisitaikymą prie klimato kaitos. Apklausos rezultatai rodo, kad 29 proc. valdančiųjų institucijų mano, kad jų programos yra tik iš dalies arba visiškai nesuderintos su prisitaikymo prie klimato kaitos poreikiais. Nors 70 proc. respondentų mano, kad sanglaudos politika vidutiniškai arba iš dalies atitinka jų sektorių poreikius, įmonių požiūris į finansavimo prieinamumą ir veiksmingumą yra įvairus: 46 proc. mano, kad prieinamumas yra „patenkinamas“, o 41 proc. – „prastas“.

Tyrime identifikuoti keli sėkmingo prisitaikymo prie klimato kaitos projektų įgyvendinimo veiksniai, įskaitant stiprų suinteresuotųjų šalių įsitraukimą, techninius pajėgumus ir pakankamus finansinius išteklius. Kliūtys, trukdančios įmonėms naudoti sanglaudos politikos lėšas prisitaikymui prie klimato kaitos, yra nepakankamas informuotumas ir sudėtingos paraiškų teikimo procedūros.

Sanglaudos politikos spragos, galimybės ir būsimi prisitaikymo prioritetai

Analizė atskleidžia dabartinės sanglaudos politikos paramos ir prisitaikymo poreikių neatitikimus:

- Nepakankama tiesioginė prisitaikymo prie klimato kaitos parama ir nepakankamas skirtingų teritorijų prisitaikymo poreikių tenkinimas.
- Sanglaudos politikos paramos prisitaikymui prie klimato kaitos ir numanomiems verslo poreikiams dalinis neatitikimas.

- Nepakankamas sanglaudos politikos panaudojimas įmonių prisitaikymui dėl nustatytų kliūčių.
- Reikalingos papildomos pastangos, siekiant užtikrinti, kad remiant praktinį prisitaikymą būtų visapusiškai išnaudotas sanglaudos politikos priemonių potencialas.

Politikos rekomendacijos

Atsižvelgiant į pagrindines tyrimo išvadas, siūlomos keturios pagrindinės politikos rekomendacijos:

- Europos Parlamentas galėtų įpareigoti Europos Komisiją pagerinti su klimatu susijusių išlaidų stebėjimą, kad būtų galima atskirti klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos finansavimą. Tai užtikrintų tikslesnę informaciją ir geresnį supratimą apie finansavimą. Valstybės narės (įskaitant valdančiąsias institucijas) galėtų būti skatinamos geriau integruoti prisitaikymą prie klimato kaitos į visas sanglaudos politikos investicijas.
- Europos Komisija ir valstybės narės galėtų bendradarbiauti rengdamos konkrečias sektorių strategijas arba sanglaudos politikos kryptis, siekdamos užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į konkrečius regioninius (įskaitant regionus, kuriems būdinga su klimatu susijusi rizika, pavyzdžiui, atokiausius, pakrančių ar kalnuotus regionus) ir (arba) sektorių prisitaikymo poreikius, taip pat geriau koordinuojamos įvairios ES finansavimo priemonės.
- Europos Komisija ir valdančiosios institucijos galėtų didinti sanglaudos politikos prieinamumą, didindamos informuotumą apie prisitaikymo prie klimato kaitos poreikius ir naudą, ir tikslingai informuodamos apie sanglaudos politikos lėšas, skirtas prisitaikymui prie klimato kaitos.
- Nacionalinės valdžios institucijos (bendradarbiaudamos su ES institucijomis, pavyzdžiui, Europos Parlamentu, Europos Komisija ir Europos regionų komitetu) galėtų stiprinti regionų ir vietovių prisitaikymo prie klimato kaitos pajėgumus gerindamos regionų ir vietos savivaldos žinias ir patirtį. Tai apimtų vietovių ir regionų valdžios institucijų informuotumo apie esamas paramos programas didinimą ir geresnį esamų mokymo galimybių išnaudojimą.

Daugiau informacijos

Ši santrauka pateikiama šiomis kalbomis: prancūzų, vokiečių, italų, ispanų, rumunų ir lietuvių. Tyrimą anglų kalba ir santraukas galima atsisiųsti šiuo adresu: <https://bit.ly/3ZSdmEi>

Daugiau informacijos apie REGI komiteto teminio skyriaus atliktus tyrimus: <https://research4committees.blog/regi/>

Sekite @PolicyREGI

Atsakomybės apribojimas ir autorių teisės. Už šiame dokumente išreikštas nuomones atsako tik autoriai ir jos nebūtinai atitinka oficialią Europos Parlamento poziciją. Leidžiama kopijuoti ir versti nekomerciniais tikslais, nurodžius šaltinį, iš anksto pranešus Europos Parlamentui ir išsiuntus kopiją. © Europos Sąjunga, 2024.

© Paveikslėlis 1 puslapyje naudojamas pagal „Adobe Stock“ licenciją

Atkreipkite dėmesį į tai, kad šis vertimas yra mašininis vertimas, kurio nekoregavo profesionalus vertėjas.

Mokslinių tyrimų administratorius: Frédéric GOUARDÈRES, Kelly SCHWARZ

Redaktoriaus padėjėjas: Iveta OZOLINA

Kontaktinis asmuo: Poldep-cohesion@ep.europa.eu

Šį dokumentą galima rasti internete šiuo adresu: www.europarl.europa.eu/supporting-analyses